

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

344. Probatur contra P. Rabardeum matrimonia inter raptos, &
matrimonia consanguineorum Principum sine eorum consensu esse valida.
Ex part. 7. tract. 1. res. 29. aliàs 27.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

cap. 13. causa vbi Gloss. de rapt. & Doctores in cap. 1. de spons. quibus adde Gutierrez in pract. 99. lib. 2. quest. 1. num. 30. Tufschum concl. 133. num. 48. Menochium de Arbitr. lib. 2. cas. 453. num. 8. Surdum, & Cyriacum, vbi supra. Hinc nullæ, & invalidæ erunt leges Principum secularium prohibentes, quod Puella, seu Puet, nequeat Matrimonium contrahere sine consensu Patris, sub certa pœna, & præsertim exheredationis, quia ius Canonicum requirit plenam libertatem ad contrahendas nuptias, ob id irritat pœnam sponsalibus adiectam ab eo, qui resiliit à sponsalibus, cum autem metus exheredationis libertatem Matrimonij minuat, dicendum est ius Civile contractum fuisse a iure Canonico, ex quo hodie non potest filia exheredari, si iniuris Parentibus nubat, & idè præter Doctores citatos tenent hanc sententiam Filliuc. tom. 1. tract. 10. part. 1. cap. 4. num. 132. Henriquez, lib. 1. c. 6. num. 2. Ciarrinius, Contr. Forens. tom. 1. cap. 104. num. 28. Molfesius, in Consult. Neapolit. tom. 1. consil. 12. num. 37. Couarruias in Epist. de spons. 1. cap. 3. d. 8. n. 6. Mastrius decif. 163. n. 10. & seq. Mantica de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 18. num. 17. Martha de iuris part. 4. cas. 70. num. 3. & seq. Alderanus Mascard. de interpret. stat. concl. 1. num. 174. & seq. Gratianus, discept. 633. num. 19. & seq. Vnde in casu contingenti, vt aduertit Ciarrinius, vbi supra, num. 32. 33. & 35. Iudex Ecclesiasticus debet se intromittere ne pœna à Principe Laico imposita à partibus exigatur, & inhibere Iudici Laico, ne hoc permitat: Et ita sentiunt Abbas, in cap. 1. num. 9. & Felinus, num. 13. de spons. & Martha, d. cas. 70. nu. 24. Ad rationes verò in fauorem sententia P. Rabardei, optimè responderi Sanchez, tom. 1. lib. 4. disp. 25. n. 4. & alij locis citatis. Nolo tamen contra illam nimis acriter insurgere, nam omni probabilitate destitutam esse, aliqui non existimant.

RESOL. CCCXLIV.

Probatur contra P. Rabardeum matrimonia inter Raptores, & matrimonia consanguineorum Principum sine eorum consensu contracta esse valida. Ex p. 7. tract. 1. Ref. 29. aliàs 27.

§. 2. **P**osse Principes imponere impedimentum dirimens, ne Raptores inter se contrahant, tenet P. Rabardeus, sect. 3. & asserit, posse Principes æquius, & salubrius existimare circa tale Matrimonium, id quod antiquo tempore determinauit lex Iustiniani Imperatoris, in Cod. de Rapt. nups. Sed mirum est, quod secundum Rabardeum iapud Principes plus valere possit lex Imperatoria, quam Concilia, & leges Pontificia. Sed ipsis necessarium est, vt legem Iustinianeam respuant, & Sacros Canones sequantur, cum vt supra probatum est, lex Iustiniani fuerit à Summis Pontificibus correctæ.

2. Sciendum est igitur, à primis Ecclesiæ temporibus vsque ad Tridentinum, vt plurimum obseruata lege, Raptum non alia ratione fuisse impedimentum Ecclesiasticum, nisi quatenus, vel quãdiu consensus raptæ deerat. Cumque consensus iure naturali ad Matrimonium requiratur, exinde efficitur, non alia ratione diremisse Matrimonium, nisi quia vis illata, ac consensus coactus dirimit Matrimonium. Atque ad eò iure naturali dirempta Matrimonia per Raptum, si enim Puella etiam in potestate Raptoris consistens, & quandocumque consentiret, tenebat Matrimonium. Id constat ex Apostolorum, Can. 66. quo non aliam permittitur ducere, nisi Raptam etiam si pauper sit; Et colligitur ex Aurelianensi, 1. Can. 4. vbi indicatur Matrimonium cum Raptore valere, si

Puella Raptori consenserit, quamvis restitui Patri iubeatur, & Raptor ille addici in feruitem, aut pretio se redimere. Idem colligo ex Concilio Meldensi cap. 64. quibus insinuat valere Matrimonium etiam in potestate Raptorum, & cap. 65. vbi præcipitur, vt si qui Raptores nondum nupsissent Raptis tempore illius Constitutionis, separentur, & Patris filia restituerentur primùm, & postea nubent de consensu partium. Idè indicat Nicolaus 1. Epist. 30. Innocent. II. idem appetitissimè statuit, cap. fin. de Raptoribus. Id quod vsque ad Tridentinum pro lege vniuersali fuit. Quod quidem postea vt patet ex sess. 24. cap. 6. sic decernit. Irritum esse Matrimonium, quamdiu Rapta in potestate Raptoris fuerit, secus tamen si ab eo separata, & in loco tuto, ac libero constituta, ei nubere voluit.

3. Videat modò P. Rabardeus, si Principes debeant & possint relinquere determinationes Pontificum & Conciliorum, & sequi legem Iustinianeam ab ipsis correctam. Vnde pro hoc impedimento Raptus, & similibus audiatur Rabardeus præter Doctores vbi supra citatos, quid asserat doctus, & eruditus Francisc. Zipæus in suis Considerationib. Canonicis, omnia à nobis superius dicta confirmans, sic itaque asserit, lib. 3. tit. de spons. & Mart. cons. 11. Matrimonia hodie reguntur iure Poli, non iure fori, nec irrita sunt quæcumque Ecclesia irrita non facit, nec Principum Christianorum est statuere impedimenta Matrimonia Christianorum dirimentia, cum fuerit ab Ecclesia hæc auctoritas intercessa, & sibi reseruata. Vnde quamuis in L. vnic. C. de Rapt. virg. improbatum esset Matrimonium Raptæ, cum Raptore; tamen d. c. fin. 10. de Rapt. id est permissum: multisque aliis per leges Ciuiles nuptias contrahere fuit vetitum, per Canones fuit permissum. v. g. l. 16. 33. 47. D. de rit. nupt. C. de interdict. Matrimonio inter Pupillam, & Tutorem, seu Curatorem, liberosque eorum. C. si quacumque præditus potestate, vel ad eum pertinentes ad suppositiarum inuisionem sua aspirare tentauerint nuptias. Et per l. 67. D. de iurè dot. l. 7. de agnos. libert. contractum inter liberum, & ancillam Matrimonium pro nullo habetur: cui & conformis citatur vetus lex Salica, in libro Legum Salicarum, tit. 14 §. 11. ne inter liberas, seruileque personas Matrimonia ineantur. Quæ tamen Ecclesia abrogauit omnia & in contrarium etiam seruatorum Coniugia rata esse declarauit d. cap. 2. de coniug. seruo.

4. Iure meritoque ex eo argumento quo vitur Urbanus III. & Innoc. III. in cap. penult. & vlt. 10. de secund. nupt. quod in Quæstionibus Matrimonialibus sæculares leges nõ dedignentur Sacros Canones imitari, iisque cedere: vt propter auctoritatem D. Pauli soluta à lege viri in Domino nubat, cui voluerit: concessa ergo ab Apostolo rectè vitur potestate, quisquis Matrimonium contrahit, quod nulla Apostolica Decreta interdicit: si per illius licentiam, & auctoritatem, etiam infamia legalis nubentis intra annum luctus aboletur. d. cap. penult. & vltim. Sic & in cap. Quod super his X. de consanguinit. non obstante consuetudine canon seruatur vetans coniunctiones ibi narratas: & refert Synodus Romana sub Zacharia cap. 15. Quomodo Germaniæ Archiepiscopi, & Reges Prouinciæ petierint Apostolica præcepta, qualiter eis liceat Coniugia copulare & Cabilonenfis sub Carolo, cap. 28. de affinitate, inquit, propinquitatum, & in quibus gradibus Matrimonia coniungenda sint, ad Canones recurramus: idèmq; de reliquis impedimentorum generibus est iudicium. Huic vsque Zipæus.

5. Vnde eadem ratio procedit, si Principes ferrent legem statuentem Matrimonia suorum Consanguineorum,

guineorum, validè non contrahi sine eorum consensu: ad quam sententiam labefactandam sic ex Concilio Tridentino argumentor. In *sess. 24. sic* habetur. Si quis dixerit causas matrimoniales non spectare ad Iudices Ecclesiasticos, anathema sit. Ergo illicitè Principes conderent leges quoad substantiam matrimonij, vt v.g. Principes Regij sanguinis nulliter sine eorū consensu contrahere possint, nam mitterent falcem in messem alienam. Secundò in *sess. 24. cap. 9. sic* habetur: Cum maximè nefarium sit matrimonij libertatem violare, præcipit sancta Synodus omnibus cuiuscunque gradus, & conditionis existant sub anathematis pœna, quâ ipso facto incurrant, ne quouis modo directè, vel indirectè subditos suos, vel quoscumque alios cogant, quominus liberè matrimonium contrahant. Ergo iniuste Principes per sua statuta coartant voluntatem, ne eorum Consanguinei possint contrahere sine eorum licentia, & consensu. Tertio, in *sess. 24. cap. 1. sic* habetur: Damnandi sunt proptèr de facto sancta Synodus damnat, qui falsò affirmant matrimonia à filiis familias sine consensu parentum contracta irrita esse, & parentes ea ratione irritare posse. Ergo quomodo non erunt valida matrimonia Consanguineorum Principum sine eorum consensu inita, & quo pacto Principes possunt illa prohibere?

6. Et idèo Franciscus Zipæus, *vbi suprâ*, sic ait: Quoad regiam autem, principalèmq; potestatem, ea, vt omnes subditos complectitur, ita multò magis sanguinis regij sobolem; sed vt in illis ad matrimonij nullitatem non pertinet, ita nec in hac eò extenditur ex *Consil. Trident. cap. 9. sess. 24. de Reform. & nullus, 36. quæst. 6.* Ita Zipæus, qui postea latè confirmat hanc sententiam multis rationibus, & exemplis, & ad exempla contraria adducta à P. Rabardeo eruditè respondet, idèo omnino illum videbis.

7. Et tandem confirmantur suprâdicta, quia suppono Principes sanguinis Regij esse minus subiectos Regi, quàm filios parentibus, & seruos Dominis, in his quæ iuris naturalis sunt, quales secundum omnes censentur contractus Matrimoniales; sed contractus Matrimoniales seruorum, & filiorum, non ita pendere à voluntate parentum, & Dominorum, vt si contra, vel sine eorū consensu fiant, inualidi habeantur, iam suprâ firmis rationibus negatum est, iuxta determinationes sacrorum Canonum, & Conciliorum generalium: Ergo, &c. Cùm igitur nemo possit dispendere, nisi de quibus dominium habet, Pater autem dominium libertatis filiorum non habet, nec Dominus seruorum, & multo magis Rex libertatis Principum sanguinis Regij in his, quæ ad statum vitæ pertinent, efficitur, vt nec Principes, possint decernere condiciones dirimentes contractus Ciuiles matrimoniales dictorum Principum: alioquin cùm parentes, & Domini multo plus iuris habent in filios, & in seruos, à fortiori possent, & ipsi statuere condiciones dirimentes contractus Ciuiles matrimoniales filiorum & seruorum, quo nihil insanius. Ergo, &c.

8. Et licet matrimonium vt sacramentum supponat contractum civilem esse validum; non tamen ob id Principes directè iurisdictionem super illum habent; non enim omnia ciuilia indiscriminatim subiiciuntur Principibus; imò causæ Ciuiles Religiosorum de iure Diuino, Ecclesiastico, & Imperiali Episcopis, non Principibus subduntur; quantò minus ciuilibus contractus matrimonij, maximè postea quàm à Salvatore ad incomparabilem maiorem spiritualitatem sacramentalem euectus est; porro Ciuile aliquando idem est, quod non sacrum; & hoc pacto contractus matrimonij, vt contra sacramentum distinguitur, Ciuilibus dici potest: aliquando Ciuile dicitur solum, quod ex legibus Ciuilibus introductum, & de pen-

dens est; & hoc pacto contractus matrimonij nõ Ciuilibus, sed naturalis iure dicendus est; quoniam non ex legibus Ciuilibus, sed ex lege naturæ soli Deo subiecta, procedit. Principes igitur potest in omnia Ciuilia suorum subditorum legalia, seu ex legibus Ciuilibus introducta, non autem in omnia Ciuilia absolutè, imò Ciuilia Religiosorum Episcopis omni iure seruantur; à fortiori Ciuilia matrimoniales, euectæ ad altissimam spiritualitatem sacramentalem, multò magis reseruantur Deo matrimonij, & sacramentorum omnium institutori, & eius Vicario in terris Pontifici Summo; ob id in contractum matrimonialem, nec quoad Ciuilitatem iam sacramentatam, nec quoad sacramentalitatem ipsam quidpiam potest Princeps, aut suo assensu firmare, aut suo dissenso inualidare. Iterum igitur ex omnibus suprâdictis statuenda est conclusio contra P. Rabardeum, Principes Christianos ex genere, & natura suæ potestatis, non posse leges condere, annullantes subditorum matrimonia, vel saltem hoc esse eis prohiberetur ab Ecclesia, cùm talem potestatem sibi reseruaerit.

9. Non desinam tamen hic obiter animaduertere, quod aduersus omnia suprâdicta, & in fauorem P. Rabardei, non obstat consuetudo Regni Franciæ, quæ fertur non permittere Principibus sanguinis matrimonia inire absque Regis assensu; non inquam talis consuetudo obstat, quia Antiquitates illius Regni, de hac difficultate consulti, talem consuetudinem non damnarunt, stante quod esset approbata ab Ecclesia, vt patet ex Salerno viro docto, & amicissimo post hæc scripta viso in *discep. de hac mater. §. 1.* licet ipse postea neget, adesse circa talem consuetudinem, Ecclesiæ approbationem; sed quia ego nolo nunc hanc difficultatem pertractare. Idèo solum assero talem consuetudinem Regni Galliæ, supposito quod esset, ab Ecclesia approbata P. Rabardeo non fauere, nam ipse contendit probare Principes à parte rei, & ex sui natura seclusa omni approbatione Pontificia, posse etiam nunc impedimenta matrimonij dirimentia constituere; quod falsum esse, ego constanter affirmo Ergo.

10. Verùm quia aduersus superius dicta in defensionem immunitatis Ecclesiæ plures se tuentur asserentes leges alias Pontificias, quoad dictam materiam non fuisse in aliquibus Regnis promulgatas, nec vsu receptas; plus etiam fauere videtur P. Rabardus *fol. 116.* ex auctoritate Gratiani, quem *infra* nos explicabimus: idèo visum est mihi pro coronide huius Disceptionis hanc materiam breuiter enucleare: nam de illa copiosam meditator tractationem.

RESOL. CCCXLV.

De publicatione, acceptatione, & contrario vsu legum Pontificiarum, præsertim in materia Immunitatis Ecclesiasticæ?

Et queritur, an indices laici trahentes ad sua Tribunalia personas Ecclesiasticas extra casus à iure permisso, possint in nostro Sacro Tribunali à Fidei Quæstoribus examinari, & puniri?

Et quid de scriptoribus id fieri posse docentibus? Ex p. 7. tract. 1. Resol. 30. aliàs 28.

§. 1. **D**ico primò, Cõstitutiones Pontificiæ, vt omnes obligent sufficit vt tantum publicentur Romæ, & non in singulis Diocesisibus, nisi Pontifex aliud significet, quia ex natura rei, talis publicatio sufficit, vt per se patet. Et quamuis Pontifices hæcenus voluerint vt Ius Imperatorum locum habeat in iudiciis